

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ทุกคนต้องแข่งขันกันภายใต้ กระแสสังคมวัตถุนิยม ทำให้การดำเนินชีวิตต้องตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน ส่งผลให้คนเรามีโอกาสที่จะเผชิญกับความเครียดได้ง่าย และสภาพสังคมในปัจจุบันก็เป็นสิ่งเร้าให้คนเราก่อเกิดความเครียดได้สูงขึ้นจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ความรีบเร่งในการทำงานต่าง ๆ และปัญหาในการใช้ชีวิตครอบครัว (ฉวีวรรณ สัตยธรรม 2541: 9) ความเครียด (Stress) จึงเป็นประสบการณ์ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในการดำเนินชีวิต เป็นอาการที่ร่างกายแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งที่มาคุกคาม ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในร่างกายเกี่ยวกับโครงสร้างและปฏิกิริยาทางเคมี เพื่อต่อต้านสิ่งที่คุกคามนั้น เป็นผลให้เกิดการกระทบกระเทือนต่อจิตใจ (ปาทัน นุญหลง 2534: 95) นอกจากนี้ความเครียดยังมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนเราอย่างมากทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ตลอดจนถึงสังคม และความเครียดเกิดขึ้นได้ทุกสถานการณ์ ทุกสถานที่ไม่ว่าจะเป็นสถานที่เล็กหรือสถานที่ใหญ่ และเกิดได้กับทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นเด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน และวัยผู้สูงอายุ และเกิดได้ทุกอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นแม่บ้าน เกษตรกร รับจ้าง รัฐบาล การทำงาน โรงงาน พ่อค้า แม่ค้า ทหาร ตำรวจ แพทย์ พยาบาล บุคลากรสาธารณสุข เป็นต้น ความเครียดที่เกิดขึ้นอาจแตกต่างกันหรือเหมือนกันก็ได้

โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาชีพด้านสาธารณสุข ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ต้องให้บริการ และช่วยเหลือสาธารณสุขชน (Helping Professions) บุคลากรกลุ่มนี้มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการให้การดูแลช่วยเหลือผู้ที่มีปัญหาด้านสุขภาพอนามัย อันเป็นการทำหน้าที่เพื่อตอบสนองต่อบุคคลในเรื่อง ความเจ็บป่วย ลักษณะงานดังกล่าวต้องรับผิดชอบอยู่กับความเจ็บป่วย ความทุกข์ทรมาน การบาดเจ็บ และความตาย ต้องพบปะบุคคลที่มักจะมีทุกข์มาขอรับบริการ บางครั้งต้องทำงานแข่งกับเวลา และรับผิดชอบสูงต่อชีวิตมนุษย์ มีโอกาสติดโรคจากผู้ป่วยได้ง่าย ผลตอบแทนน้อย รวมทั้งต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้มาขอรับบริการหรือสาธารณสุขชนเป็นจำนวนมาก และเป็นไปอย่างต่อเนื่อง การให้บริการแก่ผู้ป่วย การตัดสินใจให้การรักษาพยาบาล ซึ่งมีความซับซ้อนตามระยะอาการของโรคในแต่ละราย เป็นวิชาชีพที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ดังเครียด

นับตั้งแต่ความเจ็บป่วยไปจนกระทั่งถึงวิกฤติในชีวิต นอกจากนี้ยังเป็นกลุ่มวิชาชีพที่ต้องเสียละ
 มีความรับผิดชอบสูงและต้องไม่มีการผิดพลาดในการทำงาน (McCraine E.W. & Lambert CE.
 1987) รวมทั้งการให้บริการต้องเป็นไปตามมาตรฐานการจั้ดบริการ ที่กระทรวงสาธารณสุข
 กำหนด ประกอบกับลักษณะงานต้องทำงานสลับช่วงเวลา มีการแบ่งเวรเพื่อขึ้นปฏิบัติงานเป็น
 ช่วงเวลา ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ต้องเปลี่ยนแปลงเวลานอน เวลารับประทานอาหาร
 รูปแบบการกระทำกิจกรรมทางสังคม ทำให้จังหวะชีวภาพของชีวิตถูกรบกวน ระบบการทำงาน
 ของอวัยวะในร่างกายเสียสมดุล ทำให้ตัวบุคคลากรสาธารณสุขเองมีร่างกายที่ทรุดโทรม (Davis P.
 1984) ในรายที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพงานได้ จะทำให้เกิดความเครียด ซึ่งอาจส่งผล
 เสียทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจในระยะยาวแก่บุคคลากรสาธารณสุขได้ จึงพบว่าบุคคลากร
 สาธารณสุขจะมีความเครียดทางอารมณ์ในระดับสูง ยิ่งประสบกับสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวย
 ต่อการปฏิบัติงานในองค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่ มีแนวโน้มที่ต้องเผชิญกับความเครียดทางอารมณ์ อัน
 เกิดจากการปฏิบัติตามบทบาทที่รับผิดชอบ และต้องปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลหลายฝ่ายหลายระดับ
 นโยบายการบริหารในหน่วยงานที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการเช่น เงินเดือน สวัสดิการ และ
 ผลประโยชน์ตอบแทนที่ไม่เหมาะสม ไม่เพียงพอ เมื่อเทียบกับลักษณะงานที่ต้องรับผิดชอบ
 ลักษณะผู้บังคับบัญชาที่ขาดความยุติธรรม ขาดความเข้าใจในตัวผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่มั่นใจใน
 ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ความใหม่ในองค์กร เป็นต้น สิ่งต่างๆ นี้มีผลต่อความเครียดได้
 (สุขุมลย์ ศาลาโรจน์ 2541)

บุคคลากรสาธารณสุข ทำหน้าที่ในการให้บริการอยู่ 4 มิติ คือมิติ 1 ให้บริการ
 รักษาพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับโรคต่างๆ แต่โรคที่จะต้องใช้บริการแพทย์เฉพาะทาง จะดำเนินการ
 ส่งต่อไปโรงพยาบาลทั่วไป หรือโรงพยาบาลศูนย์ ซึ่งทางโรงพยาบาลจะมีแพทย์เฉพาะทางที่จะให้
 การรักษาที่ถูกต้อง มิติ 2 ให้บริการส่งเสริมสุขภาพบุคคลทุกวัย ประกอบด้วยวัยทารก วัยเด็ก
 วัยรุ่น วัยทำงาน วัยทอง วัยสูงอายุ โดยการให้คำปรึกษาในเรื่องต่างๆ เช่น การส่งเสริมสุขภาพ
 บริการฝากครรภ์ การประเมินพัฒนาการและให้การช่วยเหลือในเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า การออก
 ตรวจสอบสุขภาพนักเรียนและครู- อาจารย์ในโรงเรียนทุกปี การออกกำลังกาย จัดตั้งชมรม To Be
 Number One ทุกหมู่บ้าน มีชมรมออกกำลังกายในทุกหมู่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุ มีการให้คำปรึกษา
 ทางโทรศัพท์ ให้คำปรึกษารายบุคคล หรือรายกลุ่ม เป็นต้น มิติ 3 ให้บริการป้องกันโรค
 ประกอบด้วยการฉีดวัคซีนพื้นฐานให้แก่เด็กอายุ 0-5 ปี การฉีดวัคซีนในเด็กนักเรียน ป.1 และ
 ป.6 มีการณรงค์หยอดวัคซีนโปลิโอปีละ 2 ครั้ง ในระหว่างเดือนธันวาคมและมกราคมของทุกปี
 มีการควบคุมโรคไม่ติดต่อ เกี่ยวกับการคัดกรองโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคมะเร็ง
 โรคหลอดเลือดสมอง และการควบคุมโรคติดต่อ เช่น โรคไข้เลือดออก โรคไข้หวัดนก

โรคมือเท้าปาก โรคอุจจาระร่วง เป็นต้น มิติ 4 การฟื้นฟูสภาพ การให้บริการนี้ประกอบด้วย การ Refer ผู้ป่วย การพักผ่อนที่บ้านของผู้ป่วย ทางบุคลากรสาธารณสุขต้องตามไปดูแลผู้ป่วยถึงบ้าน หลีกเลี่ยงคลออด ต้องติดตามดูแลมารดาและทารก เพื่อให้มารดาสามารถให้การดูแลทารกได้ ถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อให้ทารกได้รับนมแม่ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข ให้ทารกกินนมมารดาอย่างเดียวยังน้อย 6 เดือน ผู้สูงอายุและผู้พิการ ต้องติดตามเกี่ยวกับการช่วยเหลือตนเองว่าทำได้มากน้อยเพียงใด และควรให้การช่วยเหลือสิ่งใด ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ประชาสงเคราะห์ สถานสงเคราะห์คนชรา เป็นต้น งานทั้ง 4 มิตินี้เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้อื่น และต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา บุคลากรสาธารณสุขจึงต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา และต้องปรับตัวอยู่เสมอเวลาปฏิบัติงานทั้งในเวลาราชการและนอกเวลาราชการจึงทำให้บุคลากรสาธารณสุขเกิดความเครียดได้ตลอดเวลา

ความเครียดจากการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขแต่ละคนแตกต่างกันออกไป ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ที่อยู่รอบตัวของบุคคลนั้น เช่น ปัจจัยด้านตัวบุคคล ปัจจัยด้านบุคลิกภาพ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะงาน โครงสร้างขององค์กร บุคลากรผู้ร่วมงาน สัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน บรรยากาศการทำงาน และปัจจัยภายนอกอื่นๆ ดังนั้นบุคลากรสาธารณสุขมีความเครียดจากการปฏิบัติงาน จะต้องมีส่วนร่วมในงานวิชาการของหน่วยงานที่ตนทำงานอยู่ และการพัฒนาทางวิชาการของหน่วยงานให้ผ่านการประเมินต่างๆ อยู่เสมอ และต้องทำงานร่วมกับทีมสุขภาพ เกี่ยวกับการควบคุมโรคต่างๆ รวมทั้งการมีนักศึกษาฝึกงานมาฝึกงานเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การออกหมู่บ้าน จะต้องมีการนิเทศงานและติดตามประเมินนักศึกษา ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ทำให้บุคลากรสาธารณสุขเกิดความเครียดได้มากขึ้น

ผลของความเครียดของบุคลากรสาธารณสุขอาจเป็นสาเหตุให้บุคคลเกิดความไม่พึงพอใจในงาน คับข้องใจ วิตกกังวล หงุดหงิด เบื่อหน่าย หยุคหรือลางาน ลาป่วยบ่อย โอนย้ายหรือลาออก การเปลี่ยนงานไปสู่อาชีพอื่น และความห่างเหินภายในครอบครัว ซึ่งทำให้ทำงานไม่บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้เป็นผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานและการให้บริการลดลง นอกจากนั้นยังมีผลกระทบต่อสรีระวิทยาของบุคคล เกิดการเจ็บป่วยทางกายและจิต คนที่มีอารมณ์เครียดสูงจะมีผลทำให้การใช้เหตุผลและการใช้วิจารณญาณอื่นๆ มีประสิทธิภาพน้อยลง ถ้ามีความเครียดสะสมไว้นานๆ อาจทำให้เกิดความบกพร่องของการประสานงานระหว่างระบบซิมพาเทติกกับระบบพาราซิมพาเทติก ทำให้มีผลต่อเนื่องให้เกิดความคิดปกติในการสั่งงานของสมองส่วนกลางขึ้นได้ อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของบุคคลที่มีความเครียด ผลกระทบด้านร่างกาย เช่น ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ นอนไม่หลับ ส่วนด้านจิตใจทำให้เกิดปัญหาด้านอารมณ์และพฤติกรรมที่

แสดงออก เช่น โกรธง่าย อารมณ์ฉุนเฉียว สมาธิในการทำงานลดลง และมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นลดลงด้วย

สัมพันธภาพในครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลทุกคน ซึ่งต้องการความรัก ความเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน มีการปรับตัวเข้าหากัน การยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน เห็นอกเห็นใจกัน

โดยเฉพาะในจังหวัดระยอง ได้ดำเนินการตามนโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า (30 บาทรักษาทุกโรค) และนโยบายต่าง ๆ ของกระทรวงสาธารณสุข ในปัจจุบันยังมีโรคที่ต้องควบคุมในระดับชาติ เช่น ไข้เลือดออกเป็นอันดับ 1 ของประเทศ ไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 จะต้องทำการคัดกรองในพื้นที่ ในโรงเรียน และออกควบคุมโรคเป็นการเร่งด่วน เพื่อควบคุมโรคไม่ให้แพร่กระจาย และสภาพแวดล้อมในจังหวัดระยอง ที่ไม่ปลอดภัยเนื่องจากในโรงงานอุตสาหกรรมมีสารเคมีรั่วไหลออกมา เป็นผลต่อประชาชนเกิดการเจ็บป่วยและความเครียด ดังนั้นลักษณะการทำงานจะเน้นการเข้าสู่ชุมชนหรือเชิงรุกมากกว่าเชิงรับ แต่งานประจำก็ยังคงทำอยู่ เช่น การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ การฟื้นฟูสภาพ และการป้องกันโรค ดังนั้นบุคลากรสาธารณสุขในทุกพื้นที่ทั้งจังหวัดระยองจึงต้องแบกรับภาระงานในหน้าที่รับผิดชอบมากขึ้น เมื่อทุกคนมีงานที่ต้องปฏิบัติมากและเป็นงานที่ยุ่งยาก กระทบได้ถ้าหากหรืองานนั้นมีปัญหา และอุปสรรคก็จะก่อให้เกิดความเครียดได้

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความเครียดจากการปฏิบัติงาน และสัมพันธภาพในครอบครัวนั้น พบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาถึงความเครียดของพยาบาลกับความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส เท่านั้น จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดจากการปฏิบัติงานกับสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในจังหวัดระยอง เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้บุคลากรสาธารณสุขได้มีภาวะสุขภาพจิตที่ดี และมีความสุขทั้งในชีวิตครอบครัวและชีวิตการทำงานต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของบุคลากรสาธารณสุข
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดจากการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข
- 2.3 เพื่อศึกษาระดับสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคลากรสาธารณสุข

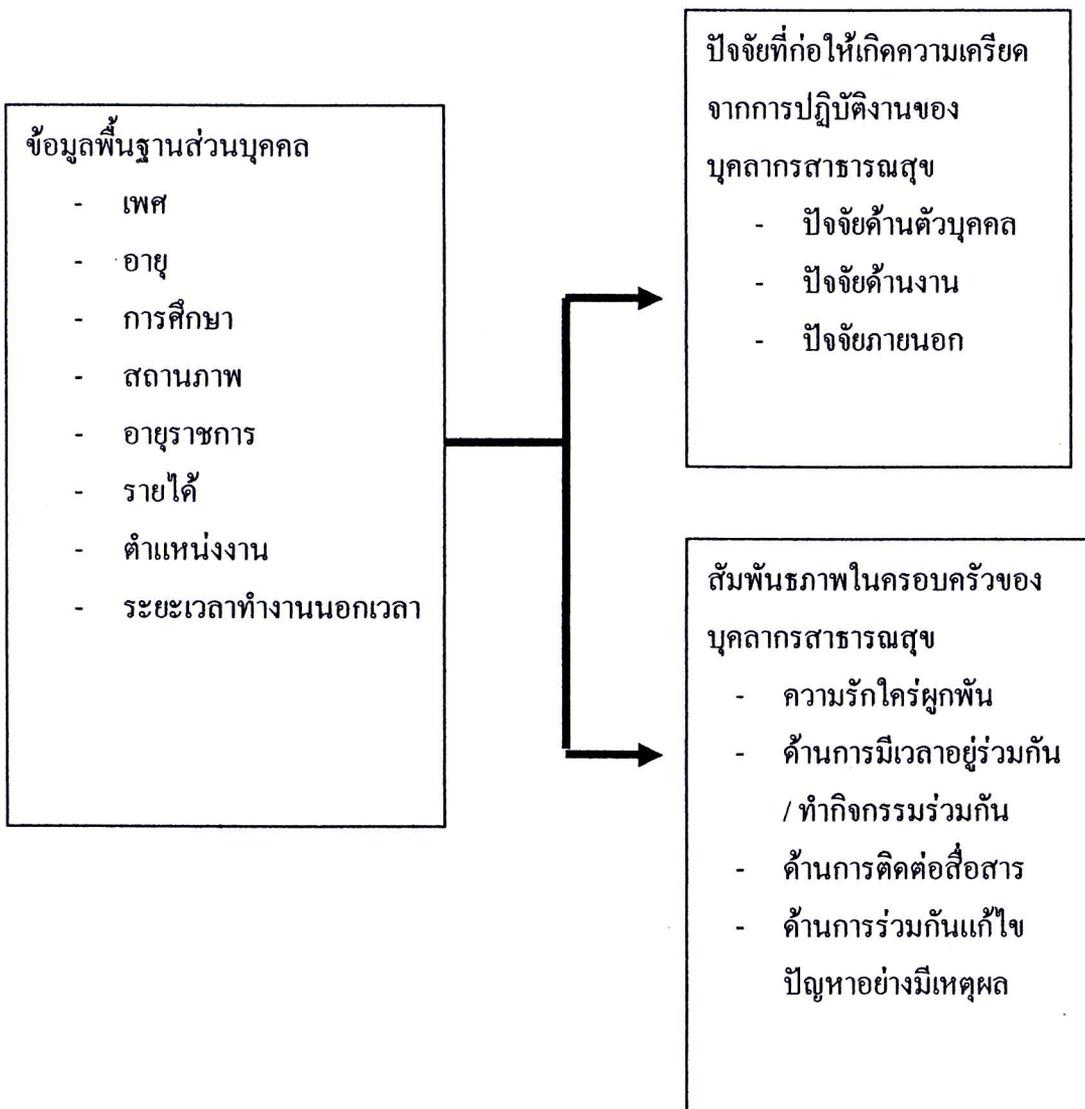
2.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดจากการปฏิบัติงาน กับสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคลากรสาธารณสุข จังหวัดระยอง

3. กรอบแนวคิด

ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ ตัวแปรตามดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดจากการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในจังหวัดระยอง กับสัมพันธภาพในครอบครัวในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านตัวบุคคล ด้านงาน และปัจจัยภายนอก

4.2 ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาที่เก็บข้อมูลจากบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในจังหวัดระยอง จำนวน 1,075 คน

4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร เป็นการศึกษาถึงความสัมพันธ์กันของตัวแปร ดังนี้

- ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของบุคลากรสาธารณสุข

- ตัวแปรตาม คือ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดจากการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข ได้แก่ ปัจจัยด้านตัวบุคคล ปัจจัยด้านงาน และปัจจัยภายนอก ส่วนสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคลากรสาธารณสุข ได้แก่ การมีความรักใคร่ผูกพันกัน ด้านการมีเวลาอยู่ร่วมกัน / ทำกิจกรรมร่วมกัน ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ผู้วิจัยกำหนดนิยามคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.1 บุคลากรสาธารณสุข หมายถึง จำนวนข้าราชการที่ปฏิบัติงานประจำในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง ในตำแหน่งต่างๆ ได้แก่ แพทย์ เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข พยาบาล เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชน นักวิชาการสาธารณสุข ทันตแพทย์ เจ้าหน้าที่งานทันตสาธารณสุข เภสัชกร เจ้าหน้าที่งานเภสัชกร นักวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นต้น ที่ปฏิบัติงานในช่วงปีงบประมาณ 2553

5.2 ความเครียด หมายถึง ภาวะที่ร่างกายมีปฏิกิริยาในการตอบสนองต่อสิ่งที่มากระตุ้นทำให้บุคคลมีการปรับตัวที่เกิดจากการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดจากการปฏิบัติงาน ได้แก่ ปัจจัยด้านตัวบุคคล ปัจจัยด้านงาน และปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ นี้ส่งผลถึงการตอบสนองต่อความเครียดทางด้านร่างกาย และด้านจิตใจ

5.3 สัมพันธภาพในครอบครัว หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมภายในครอบครัวที่สมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา บิดามารดากับบุตร พี่น้อง และระหว่างสมาชิกในครอบครัวอื่นๆ ซึ่งประกอบด้วย การมีความรักใคร่ผูกพันกัน ด้านการมีเวลาอยู่ร่วมกัน / ทำกิจกรรมร่วมกัน ด้านการติดต่อสื่อสาร และด้านการร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล

5.3.1 การมีความรักใคร่ผูกพันกัน หมายถึง พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวที่แสดงถึงความรัก ความห่วงใยที่มีซึ่งกันและกัน การเห็นอกเห็นใจ เป็นห่วงเป็นใย พร้อมทั้งจะช่วยเหลือแบ่งเบาความทุกข์ของอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่ทอดทิ้งกัน โดยสมาชิกในครอบครัวสามารถพูดคุยกันได้อย่างเป็นกันเองเปิดเผยเข้าใจกัน และร่วมรับรู้ความรู้สึกของกันและกันได้ โดยไม่ต้องปิดบัง ช่วยคลี่คลายปัญหาต่างๆ ให้ความเป็นกันเอง รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว การชื่นชมคุณค่าของสมาชิกครอบครัว และการเห็นคุณค่าของสมาชิกครอบครัว

5.3.2 ด้านการมีเวลาอยู่ร่วมกัน หมายถึง การสมาชิกในครอบครัวทำกิจกรรมร่วมกัน ในการพักผ่อนหย่อนใจเมื่อมีเวลาว่าง ซึ่งการใช้เวลาร่วมกันนี้สมาชิกในครอบครัวควรร่วมทำกิจกรรมที่ทุกคนพอใจที่จะเข้าร่วม มิใช่เป็นการบังคับเชิญหรือบังคับซึ่งรวมไปถึงการรับประทานอาหารร่วมกัน การพักผ่อนร่วมกันในวันหยุดหรือการทำงานบ้านร่วมกัน เป็นต้น

5.3.3 ด้านการติดต่อสื่อสาร หมายถึง การพูดคุยและการสื่อสารระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว ลักษณะของการสื่อสารที่ดีควรประกอบด้วย การเป็นผู้ฟังที่ดี มีการเปิดเผยความรู้สึกที่ดี บางครั้งอาจนำเรื่องที่เป็นความขัดแย้งมาให้ทุกคนในครอบครัวร่วมกันแก้ปัญหา มีการเปิดเผยความรู้สึกให้อีกฝ่ายหนึ่งรู้

5.3.4 ด้านการร่วมกันแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล หมายถึง สมาชิกในครอบครัว พร้อมทั้งจะรับฟังและให้คำปรึกษา รับรู้ปัญหาต่างๆ ตลอดจนมีวิธีการที่ดีในการแก้ไขปัญหาหรือผู้สถานการณ์ที่วิกฤตให้กลับคืนสู่สภาพที่ดีเช่นเดิม ทุกคนในครอบครัวจะร่วมกันต่อสู้กับปัญหาการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ผลการวิจัยจะเสนอรายละเอียดองค์ความรู้ และสามารถอธิบายถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดจากการปฏิบัติงานกับสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคลากรสาธารณสุข สามารถนำมากำหนดแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรสาธารณสุขมีคุณภาพชีวิตในครอบครัวมากขึ้น

6.2 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินงานพัฒนาส่งเสริมงานสาธารณสุข และสนับสนุนแรงจูงใจในการทำงาน

6.3 ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้ต้องการศึกษาและวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และการประยุกต์ใช้ ในเรื่องของความเครียดจากการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข

6.4 ผลการวิจัยสามารถนำมาเป็นความรู้พื้นฐานในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสาธารณสุขในอนาคต